

ZAJIŠTĚNÍ JAKOSTI ANALÝZ VOD PROVÁDĚNÝCH KE SPLNĚNÍ POŽADAVKŮ „WATER FRAMEWORK DIRECTIVE“ (RS 2000/60/ES V OBLASTI VODNÍ POLITIKY) NA JEJICH MONITORING

Ing. Eva Klokočnicková, Ing. Martina Bednářová

Český institut pro akreditaci, o.p.s., Opletalova 41, 110 00 Praha 1

Monitorováním vod se rozumí zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod, které zajišťují správci povodí a další pověřené odborné subjekty podle § 21 odst. 2 písm. a) vodního zákona. Programy monitoringu podle požadavků Rámcové směrnice 2000/60/ES se zpracovávají v souladu s Guidance dokumentem č. 7 „Monitoring under the Water Framework Directive“. Monitorování vod se řídí tímto Rámcovým programem, který platí pro:

- programy situačního monitoringu,
- programy provozního monitoringu,
- programy průzkumného monitoringu,
- programy monitoringu kvantitativního stavu povrchových a podzemních vod
- program monitoringu referenčních podmínek /1/.

V rámci projektu EAQC WISE se expertní skupiny, které koordinuje IRMM (Institut for Reference Materials and Measurements, Geel, Belgie), podílejí na přípravě Rozhodnutí Evropské komise obsahující minimální požadavky na analytické metody a zajištění jakosti výsledků chemických analýz pro monitoring vod dle Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. Cílem je získat takové výsledky pro programy monitoringu, které budou mít v celé Evropské Unii srovnatelnou kvalitu a budou poskytovat věrohodný obraz o stavu monitorovaných vod v členských státech, protože na základě těchto výsledků jsou prováděna závazná celoevropská rozhodnutí. Požadavky na kvalitu analýz se týkají odběrů a úprav vzorků před vlastními analýzami, vlastními analýzami a dále organizátorů programů zkoušení způsobilosti, kteří poskytují takové programy, které slouží k porovnávání výsledků metod využívaných pro monitoring vod.

Poslední draft tohoto dokumentu bude projednáván a schvalován v příslušném výboru v květnu 2008.

Hlavními požadavky tohoto Rozhodnutí jsou:

1. Všechny analytické činnosti včetně vzorkování využívané při monitoringu vod musí být prováděny v takovém systému managementu, který je akceptovatelný na mezinárodní úrovni. Pro tento účel je vhodný systém managementu odpovídající normě EN ISO/IEC 17025.
2. Všechny metody využívané pro monitoring vod musí být validovány a dokumentovány v souladu s požadavky ČSN EN ISO/IEC 17025 nebo jinými standardy akceptovatelnými na mezinárodní úrovni.

3. Laboratoře, které poskytují výsledky pro monitoring vod, musí mít zavedený systém odpovídající požadavků EN ISO/IEC 17025 nebo jiné podobné normě, která je uznávaná na mezinárodní úrovni.

Požadavek mezinárodně uznávané akreditace laboratoří pro provádění monitoringu vod v souladu s novou legislativou EU (Nařízení, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh) bude zapracován při připravované revizi Water Framework Directive. Do té doby je povinností členských států EU, aby zajistily plnění požadavků uvedených v bodech 1. - 3.

Tímto Rozhodnutím byly dále stanoveny požadavky na některé charakteristické parametry analytických metod, používaných pro monitoring vod (např. maximální nejistota metody a mez stanovitelnosti metody).

Laboratoře se musí účastnit takových programů zkoušení způsobilosti, které poskytují akreditovaní organizátoři nebo organizátoři, kteří pracují v souladu s mezinárodními dokumenty (ISO/IEC Guide 43-1) s požadavky na tyto činnosti. Laboratoře musí také používat vhodné referenční materiály. Kritéria výběru těchto materiálů budou obsažena ve výše zmíněném Rozhodnutí.

Do budoucnosti v souladu s požadavkem na akreditaci laboratoří, který se objeví v revidované Rámcové směrnici o vodní politice, je potřeba zajistit harmonizaci v oblasti rozsahu akreditovaných metod a přístupu akreditačních orgánů k flexibilnímu rozsahu akreditace. Dále je potřeba upřesnit požadavky na frekvenci účasti v programech zkoušení způsobilosti a vyžadovat účast v programech poskytovaných akreditovanými organizátory PT. Nedílnou součástí účasti je také řešení neshodné práce, identifikované na základě neuspokojivých výsledků v programech zkoušení způsobilosti.

Záměrem je harmonizovat i přístup k dalšímu vzdělávání pracovníků, kteří se podílejí na monitoringu vod a zajištění výměny zkušeností mezi těmito pracovníky. Upřesnit a sjednotit by se měl i obsah výstupního dokumentu laboratoří s výsledky monitoringu, který bude jednotný pro všechny členské státy.

Vzhledem k požadavkům na kvalitu práce laboratoří, které provádějí rozborů vod dle této směrnice, požádal odborný koordinátor těchto aktivit (IRMM) Výbor pro laboratoře Evropské akreditace (Laboratory Committee EA) o spolupráci při definování těchto požadavků a realizaci tohoto Rozhodnutí. Je potřeba vytvořit takový celoevropský systém kontroly kvality těchto laboratoří, který zohlední požadavky na účast v programech zkoušení způsobilosti, výrobu a užití referenčních materiálů, výzkum v oblasti analytických metod a výcvik personálu v laboratořích na úrovni států EU tak, aby podporoval požadavky rámcové směrnice a aby byla zohledněna potřeba výměny zkušeností mezi těmito laboratořemi. Ve dnech 17.-18. června 2008 je za tímto účelem v Bruselu organizován workshop k výměně zkušeností a stanovení dalších požadavků pro provádění analýz vod pro potřeby jejich monitoringu („Today's data quality for tomorrow's decisions on water duality, Joining forces to build a sustainable European QA/QC system for WFD monitoring“).

Literatura

1. Rámcový program monitoringu ze dne 19.4.2007, Český hydrometeorologický ústav, Úsek hydrologie.
2. Andrea Held: EU Legislation and its Effect on Laboratory Accreditation, The Water Framework Directive, prezentace na 15. zasedání EA Laboratory Committee, březen 2008.